

Belátás és átvagyakozás

„Mert abogy egy testben több tagunk van, s minden tagnak más a szerepe, sokan egy test vagyunk Krisztusban, egyenként azonban tagjai vagyunk egymásnak, s a nekünk juttatott kegyelem szerint adományaink is különböznek: aki a prófétálást kapta, tegyen tanúságot a hit szerint, aki tisztséget kapott, töltsé be tisztségét, aki tanító, tanítson, aki a buzdítás ajándékát kapta, buzdítson, aki jótekönyködik, tegye egyszerűségben, aki előljáró, legyen gondos, aki irgalmasságot gyakorol, tegye örömmel.”

Szent Pál: A rómaiaknak írott levél (12, 4–8.)

Ravasz csapda; mert eleinte virág borította magaslatnak, nemes célnak látszik: *másnak lenni*, mint ami a feladatomban vagyok. Más tudni, mint amit jól megtanultam. Más csinálni, mint amit eredményesen csináltam eddig. Mondhatnám: *nagyszerűbbnek lenni*, mint amilyen saját „megkötöttségemben” lehetek.

A szó most nem azokról szól, akik sötét sorsukban világosabb sorsért sóvárognak, nem azokról, akik a nemüket kívánnák enyhítésért fölcserélni, s nem is azokról, akik a mindennapok névtelenségében élve óhajtják a csupa ünnepnek vélt hírességet. Ezt az ember részvétellel megérti, s rögtön meg is mosolyogja. Még látszatra sincs benne semmi fenséges — *mert a nehezebbtől a könnyebbnek bitt felé tart a vágyakozás iránya*. Az effajta hamis vágyképet a benne érdekelt személyes lélek is gyorsabban fedi fel; gyengeségét hamarabb elszégyelli. Rájön, a hasztalan képzelgésben elfáradva, hogy a heroizmus éppen a rászabottak vállalásában rejlik. Itt nincs kelepce — legfeljebb zsákutca. A vegytiszta önzés visszakullog, erejét veszti és előbb-utóbb elenyésczik. A teher marad — de viselője nyugodtabb.

Az igazi veszedelem, a szellemi veszedelem azonban az, *amikor a nehezebbet irigyeljük el attól, aki ezt el is bírja*. Nagyobb súlyra vágyunk, mint amekkorával megterheltek. Mintha az amúgy kiválóan működő segéd-kisujj hirtelen fogni, az ügyes kéz meg futni akarna, s a fúrge láb egyenesen az őt irányító agyközpont szeretne lenni... Örültség és lehetetlen: testi példázattal egy pillanat alatt belátható. A szervek tudják a dolgukat; bebizonyosodott, egy parányi résszel együtt bomolhat a hatalmas egész. A tapasztalat vizuálisan is előttünk van: mi micsoda, mi mire való, s a „sajátos képesség” elvesztése mire vezethet. Ami a szervezetben „leáll”, az nem képes átlényegülni, egyszer s mindenkorra vége. A fizikumban nincs funkcióváltás, s nincs erre készítő hisztéria sem. A fizikumban szigorú, isteni rend van — szabadság nélkül. Úgy látszik, a lélek, mert befejezetlenségében szabadabb, hát „rendtelenebb” is. S éppen a nagyratörő lélek az. Ebben-abbán sokat kapott, de a sokat is el lehet unni, s magasabb szférába átkémlelve végképp lebecsülni. A tisztségviselő elveszti kedvét a tisztségében, *tanítói* babérra vágyik, a tanító pedig *prófétaságra*. Aki buzdít, mindjárt egymaga lenne az egyes-egyedüli jogos *végrebajtó*.

A luciferi hang sűg, fejlettségünk közepes fokán csalogat a számunkra realizálhatatlan „tökéletesebb” működésre. A kegyelem csillanását véljük ott, ahol a kísértés sztaniol-ezüstje villan. Ami sajátosan a miénk, leértékeljük. Nincs többé élvezetünk benne. Ellustulunk éppen abban a feladatban, amiben az „adomány” gyarapítanunk kéne.

Energiaink az ábrándok habjába vesznek. Nem csupán tisztelettel, kötelező devócióval fordulunk a magasabb „megvalósulás” felé, hanem eljátszunk a gondolattal, hogyan léphetnénk át az új mezőbe teljes magunkkal — a régit hátrahagyva. Az önismeret az átvagyakozás mámorában megrészegül: elhisszük, hogy birtokában vagyunk mindannak a „tehetségnek”, ami a „feljebb soroláshoz” kell — vagy legalábbis minimális igyekezettel megszerezhetjük azt. Addig ringatjuk vágyképeinket, míg a fejünkre nem nőnek. Kiderül róluk, hogy csak káprázatok, de közben elpusztítottuk — mert elhanyagoltuk —, ami a miénk volt valóban. „Semmi vagyunk s minden leszünk” — éneklí a tömegesített, elbódított tudatlanság; az igazság pedig az, hogy „minden vagyunk és semmi leszünk”, ha beugrunk a csábításnak, vagy ha a téveszmékbe fokozatosan belelovaljuk magunkat.

Nem véletlen, *abol* élünk, *amiben* élünk, s az sem esetleges, amit életünkkel ki kell fejeznünk. Az életfeladat bővíthető, javítható — de nem cserélhető. Aki a saját életfeladatát cserbenhagyja — sohasem kapja meg az áhítottat. Lépése az űrbe viszi, nem pedig a létra következő fokára.

Más dolog a *bívás*: akit szólítanak, az szólítva van — a legmélyebbről akár — anélkül, hogy folyton ajánlkozna. A lélek — ha nyitott és *elkészült* — mindent megérhet, egy perc töredéke alatt. A kegyelem villámfény — sosem ölt lassúdat, csillámló formákat.

A tisztségviselő hallgassa a tanítókat, a tanítók a profétákat; aki el tudja beszélni, beszélje el, aki tenni tud érte, tegyen. Az előljáró ügyeljen az irányra. Aki pedig a másik „adományát” többnek tartja, a sáfárkodást azzal nehezebbnek, hajtson fejet előtte. A csodálat nem tilos — csak a tolokodás az. Érzékenységünk a „nagyság” látványára a magunk viszonylagos „kicsiségéből” fölpillantva: természetes.

Tiszta fájdalom járja át a törekvő szívét, ha a már Isten-közelség állapotában létezők léte megérinti őt. Tiszta fájdalom, mert tudja, még nem érdemli ezt. Embermértékkel él, bár majd az Isten mérlegén méretik. S hogy bizony nem a szolgálat szeretete, hanem tulajdonképpen még mindig csak a mohó, határt nem ismerő hiúság és gőg ösztönöz *oda feljebb*: ez a beismerés a keresett „választóvonalhoz” furcsamód közelebb visz — míg a folytonos önáltatás sodor minket távolabb.

Aki azért akar magasabbra mászni a fán, gyötrő-nyaktörő mutatvánnyal, hogy az alatta állók hangosan dicséressék: értelmetlen kockázatot vállal. Aki azért megy, hogy a legfelső gyümölcsöt is elérje, már nem törődik a bámulattal.

Ugyanakkor a lélek csendjét-békéjét meg-meghullámosító késztetés — a változásra, változtatásra — valamilyen formában mégis igaz. A belátással nincs ellentétben — mert a hang nem azt mondja: az vagy, ami *lennél*; mindazonáltal belesüppedő közönyt sem sugall: vagy, aki *most vagy*, hanem azt mondja: az vagy, akivé *lebetsz*, az *adott* korongon csiszolva a legfényesebbre magad.

Meg kell fordítani a fohász tartalmát. „Uram, hadd legyek az, ami akarok!” — gyerekes kérés, komolytalan. Hanem „Uram, *szeressek* az lenni, de a *legteljesebben*, ami éppen vagyok!”

Hatalmas erő kell annak, aki örökös meditációban tölti a földi létet. Biztos idegrendszer, isteni kézben csomóra fogott. De még hatalmasabb erő annak, akit elhívtak a *szünet nélküli* irgalmasságra. Mert „aki irgalmasságot gyakorol, tegye örömmel.” Nincs ennél nehezebb. A könnyek, az elhagyatottság, a kín, a nyomor világával nem alkalmoszerű, hanem állandó testközelen — és *mégis örömmel*. Halálíg munkában, halálíg szegényen — és *mindezt örömmel*.

Az ember magára erőszakolhat, grandiózus akarással, sokféle hősiességet. A nincstelenséget, a derékroppantó munkálkodást; az önző ént féken tarthatja, sőt megtagadhatja — másokért. Egyet azonban nem tud akarattal a világra szülni: az *öröm borulatlan ragyogását*, mindezekhez. Aki ezt megkapják, Tőle kapták, abból, ami Nála van. S ezért azok közül „a legkisebb is nagyobb nálunk.” Ezt mondja a belátás. S meddő átvagyakozás helyett marad a termékenyítő áhítat.